УДК 811.161.2’271.16’282.4

М. Л. Дружинець,
д-р філол. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
професор кафедри української мови

УСНЕ МОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ: ВИМОВА АФРИКАТ ТА ПРЕФІКСІВ ПЕРЕД ГЛУХИМИ (КРІМ ШИПЛЯЧИХ)

Стаття присвячена усному мовленню молоді української діаспори (Америка, Канада, Італія, Чехія, Польща, Німеччина, Молдова, Придністровська Молдавська Республіка) на синхронному рівні, зокрема вимовним особливостям української мови. На основі соцопитування доведено нормативність, історичну органічність; указано вимовні проблеми та орфоепічні девіації; визначено відсотковий рівень володіння орфоепією приголосних, зокрема вимовою африкат, дзвінких у складі префіксів у широкій локальній та соціальній представленості зарубіжжя.

Ключові слова: українська діаспора, соціологічне опитування, нормативність, відхилення, історична органічність, вимова африкат, вимова дзвінких у префіксах.

В суспільстві з високим рівнем освіти та культури, де європейська інтеграція є не лише зовнішньополітичним вектором, а й стратегічним орієнтиром потужного та динамічного розвитку всієї української спільноти, розбудови національної мови, розширення обріїв її функціювання у всіх сферах соціальних комунікацій і підвищення престижу в колі української та світової культури, неодмінно культивується зразкова літературна мова й зразкова літературна вимова зокрема. Різні її варіанти, які не виходять або й виходять за межі норми, потребують їхньої детальної наукової кваліфікації, здійсненої з урахуванням усього комплексу чинників, які впливають на появу такої вимовної поліфонії, що відповідно прислужиться закріпленню кодифікованих орфоепічних стандартів, адже з усіх

норм сучасної української літературної мови найменш засвоєними практично є саме вимовні.

Дослідження імперативних, деспозитивних орфоепічних норм, а також прагматичної, з якою корелюють поняття слабкої та сильної мовної норми, сприятиме оптимізації національної та міжнаціональної комунікації на всіх рівнях її вияву, перешкоджатиме формуванню неправильних лінгвостереотипів, що заважають виробленню й закріпленню літературних норм у соціумі.

Проблемою девіантності займалися Ю. Апресян, Т. Булигіна, В. Виноградов, В. Дєвкін, О. Падучева, А. Шмельов. На сучасному етапі розвитку лінгвістичної думки створено концепції, за якими аналізуються, осмислюються причини виникнення та шляхи усунення й запобігання помилкам. Одна з таких концепцій – це дослідження девіацій для вдосконалення мовлення (Н. Бабич, М. Волощак, М. Лесюк, Н. Непийвода, О. Пономарів, Я. Радевич-Винницький, І. Фаріон), для успішної комунікації (Ф. Бацевич, А. Бєлова, Г. Джунусалієва, Н. Ковальська, О. Морозова, В. Паращук, Г. Почепцов, Т. Радзієвська, О. Семенюк, Л. Славова, О. Фадєєва, І. Шевченко О. Яшенкова; сучасні американські дослідники Г. Кларк і Т. Карлсон тощо).

У нашій розвідці реконструюємо вимову звуків представниками української діаспори – Америки, Канади, Італії, Чехії, Польщі, Німеччини, Молдови, Придністровської Молдавської Республіки, оскільки здійснення аналізу українського усного мовлення у його проекції на соціолінгвістичну специфіку набуває великої ваги у зв’язку, з одного боку, з глобалізаційними процесами, скерованими на оптимізацію міжнаціональних відносин, розширення так званої мовокраїнознавчої інформації, що визначає необхідність підвищення культури мовлення у всіх верств населення, а у молоді – насамперед; з іншого боку, – аналіз специфіки усного мовлення української діаспори в іншомовному оточенні уможливить виявлення константних, інваріантних і динамічних, варіативних характеристик звукової системи, що теж сприятиме усвідомленню глибинних механізмів і джерел її сучасного стану.

Мета дослідження – довести нормативність, історичну органічність, обґрунтувати відхилення від загальноприйнятих норм літературної вимови та зробити спробу визначення відсоткового рівня володіння орфоепією приголосних, зокрема вимовою африкат, дзвінких у складі префіксів у широкій локальній та соціальній представленості зарубіжжя.

Об’єктом дослідження є усне мовлення українців діаспори. Предметом постають соціофонетичні аспекти українського усного мовлення на рівні його звукових презентацій. Зокрема, визначення рівня володіння ОН української літературної мови молоддю (представники різних локальних і соціальних сфер): орфоепією дзвінких приголосних у кінці префіксів роз-, без-, об-, від-, між-, префікса-прийменника з- перед глухими, крім шиплячих; орфоепією [д͡з], [д͡ж]. Попередниками у дослідженні окремих питань проблеми – передусім соціофонетичного опису українського мовлення – можна назвати Н. Тоцьку, Л. Прокопову, М. Фащенко.

Фактичним матеріалом дослідження стали результати соцопитування – 100 записів, зафіксованих на аудіоносії тривалістю 300 хвилин (5 годин). Респондентами нашого опитування була обрана молодь зарубіжжя (всього 100 осіб): 50 студентів Придністровського національного університету імені Т. Г. Шевченка (ПМР), 10 мешканців Канади, 10 мешканців Америки, 30 мешкаців Європи, зокрема 10 студентів Бельцького державного університету ім. Алеко Руссо (Республіка Молдова), 5 мешканців Італії, 10 – Чехії, 2 мешканці Польщі, 3 – Німеччини. При виборі інформантів враховувався фактор терміну проживання – більше 10 років. Завданням респондентів було прочитати вголос і записати на диктофон слова для аналізу вимови африкат та дзвінких у префіксах: *дзвінок, джерело; обпалений, відхилити, міжпланетний, розписати, безпека, зцідити, зсунути, з кавою.*

У пропонованій праці із загальнонаукових методів використовуються аналіз і синтез, індукція, дедукція, спостереження, зокрема невключене (спостереження за вимовою звуків у словах); кількісний аналіз, описовий, порівняльно-історичний методи, метод лінгвістичної географії. З-поміж соціолінгвістичних та психолінгвістичних методів залучено методи польового дослідження: усне опитування та соціолінгвістичний аналіз. Серед спеціальних фонетичних методів використано слуховий та аудиторський аналіз, які дали змогу виявити суб'єктивно сприймані орфоепічні особливості та загальні характеристики українського усного мовлення (УУМ).

Наукова новизна дослідження зумовлена тим, що воно є першою спробою дослідження нормативності УУМ українців-придністровців, європейців, американців і канадійців українського походження та експериментального визначення рівня володіння кодифікованими нормами й укладання статистики типових помилок із метою їх виправлення.

Теоретична цінність студіювання полягає в тому, що визначення особливостей мовленнєвих реалізацій у різних локальних сегментах прислужиться в розробці теорій соціолінгвістики, сучасної української мови, історії української літературної мови. Результати дослідження можуть знайти практичне використання при викладанні базових теоретичних і практичних вишівських курсів, а також у низці відповідних спецкурсів і спецсемінарів із проблем орфоепії, культури мовлення.

У префіксах роз-, без- і прийменнику без перед глухим приголосним поширена паралельна вимова – [з] і [с], проблем в опитуванні щодо цього слова не виникло. 84 % респондентів ПМР, 40 % мешканців США, 40 % мешканців Канади, 20 % мешканців Європи вимовляють *[розпе^{и}сáти]* і 16 % опитаних ПМР, 60 % – США та 60 % – Канади, 80 % мешканців Європи – *[роспе^{и}сáти]*. Однак придністровські респонденти допускають й інші помилки: 2% респондентів вимовляють *[роспісáти]*, 2% роблять акцентні хиби – *[розпúсати]*. У слові «розписати» зберігають [з] 16 % респондентів Північної України (ПнУ), 54 % – Південної України (ПдУ), 32 % – Центральної України (ЦУ), 52 % – Східної України (СхУ) – *[р̊озпе^{и}сáти]* і відбивають асиміляцію за глухістю 84 %

інформантів ПнУ, 46 % – ПдУ, 68 % – ЦУ, 48 % – СхУ та 100 % – Західної України (ЗхУ) вимовляють як [с] – *[роспе^{и}са́ти]*.

Варіантна передача на письмі префікса роз- подається в альманасі «Русалка Дністрова», у словнику П. Білецького-Носенка. Переважають випадки оглушення [з] у префіксі роз-, що на письмі фіксується як рос-, в «Енеїді» І. Котляревського, у творах П. Куліша і Т. Шевченка. У формуванні норми вимови [з] як [с] перед глухими приголосними і префікса [роз-] як [рос-] велику роль відіграли рукописи Т. Шевченка, «Енеїда» І. Котляревського, твори П. Куліша, де ця вимовна особливість часто простежується [7, с. 159].

Слово «безпека» більшість опитаних вимовили з оглушенням *[бе^{и}спе́ка]* і лише 40 % амерканців, 35 % придністровців, 17 % європейців, 30 % канадійців зберігають дзвінкий [з], вимовляючи *[бе^{и}зпе́ка]*. Інша ситуація зі словом «зцідити», де 30 % респондентів США, 50 % – Канади, 43 % – Європи, 15 % – ПМР дотримуються норми і вимовляють *[с'ц'ї́ди́ ти],* а решта виходять за рамки норми і вимовляють *[з'ц'ї́ди́ ти], [сц'ї́ди́ ти]*. Згідно з кодифікованою нормою звук [з], що є прийменником або префіксом, вимовляється як [с] перед глухими приголосними. Наприклад, слово «зсунути» більшість вимовили правильно – *[с:у́нути]* і лише 20 % опитаних США, 50 % – Канади, 27 % – Європи, 45 % – ПМР порушують норму і вимовляють *[зсу́н̊ути]*. У цьому випадку [з] є префіксом, але така ж ситуація й з прийменником, наприклад: «з кавою» правильно маємо вимовити *[с‿ка́ w ˚ой у]* – цього варіанту дотримується 80 % американців, 50 % канадійців, 57 % європейців, 48 % придністровців, інші респонденти зберігають дзвінкий [з]: *[з‿ка́ wойу]*. Норма вимови [роз-], [без-], [з-] у зарубіжжі, як і в Україні (Табл.2), є сильною і становить 72 %, норма вимови дзвінкого приголосного в префіксах [роз-], [без-], [з-] в Україні – Зарубіжжі (УЗ) розцінюється теж як стійка і має показник 70 % (Табл.2).

У новій українській літературній мові префікс без- передається на письмі літерою з послідовно. Це свідчить про вимову дзвінкого [з] або про стійкість традиції написання у новій літературній мові. Без- вживається у творах І.Котляревського, О.Павловського, у «Русалці Дністровій», у словнику П.Білецького-Носенка, у працях П. Куліша, у рукописах Т. Шевченка.

Префікс [з-] послідовно передається літерою с перед глухими приголосними в «Енеїді» І. Котляревського, у друкованих творах Т. Шевченка, у переважній більшості прикладів оглушення префікса [з-] перед глухими приголосними фіксується в граматиці О.Павловського, в альманасі «Русалка Дністрова», у словнику П.Білецького-Носенка, у творах П. Куліша та рукописах Т. Шевченка. У формуванні норми вимови [з] як [с] перед глухими приголосними і префікса *роз-* як [рос-] велику роль відіграли рукописи Т. Шевченка, «Енеїда» І. Котляревського, твори П.Куліша, де ця вимовна особливість простежується часто [6, с. 64]. Вважаємо, що високий по- казник оглушення [з] перед [с], [ц'] зумовлений, у першу чергу, загальною тенденцією до вимови глухого на місці дзвінкого у сполученні з глухим.

Відомо, що кінцевий дзвінкий приголосний префіксів об-, над-, під-, від- та ін. перед глухими приголосними не оглушується. Проте асиміляція дзвінкого до

глухого приголосного не наявна в таких словах, як *обпалений, відхилити, міжпланетний ([обпа́ле^{и}ний], [в'ідхи^{е}ли́ти] [м'іжплане́тний]).* За нашими спостереженнями, більшість порушують норму, зокрема 40 % інформантів США, 60 % – Канади, 40 % – Європи, 20 % – Придністров'я оглушують [б] перед [п] та вимовляють *[оп:а л е^{и}ний]*; оглушують [д] перед [т], тобто *[v'ітхи^{е}ли́ти]* – 40 % респондентів США, 80 % – Канади, 27 % – Європи, 26% – ПМР; слово «міжпланетний» *[м'іжплане́тний]* правильно вимовили лише 50 % американських, 10 % канадських, 17 % європейських, 88 % придністровських інформантів, інші оглушують [ж]: *[м'ішплане́тний]*. Слово «міжпланетний» правильно вимовили *[м'іжплане́тний]* лише 36 % північноукраїнських інформантів, 52 % південноукраїнських, 84 % західноукраїнських, 46 % східноукраїнських, 42 % центральноукраїнських, інші оглушують [ж]: *[м'ішплане́тний]*. Норма вимови [об-], [від-], [між-] згідно з нашим опитуванням належить до слабкої в зарубіжжі (49 %), хоч у ПМР, в Америці вона є сильною, нею володіють більше 50 % опитаних респондентів. На щабель сильної норми її піднімає відсоток володіння нею в УЗ – 54%. На порушення норми впливає російська орфоепія, свідченням цьому є оглушення кінцевих префіксальних приголосних (*[оп:а́ ле^{и}ний],[в'ітхи^{е}ли́ти], [м'ішплане́тний]*.

Префікс одь- із дзвінким [д], а іноді від- рідко фіксують писемні пам'ятки староукраїнської мови: *оддѣляюся* (Син., XVII, 136), *одкидала* (І.Некр., XVIII, 14) [3, с. 284]. Варіанти оть- і одь (від-(од-)) фіксуються у літописі С.Величка: *отваги* (2), але *одсѣкти* [1, с. 170-171]. У пам'ятках північноукраїнського ареалу XVI-XVII ст. непослідовно відбито асиміляцію за глухістю / дзвінкістю у префіксі од-: *одъ князя* (315), *одъ пульку* (392 ВК), але *отъ попелу* и *отъ комяг* (197 Брест 1583) [8, с. 324].

Традиція збереження дзвінкого [д] послідовно підтверджується в граматиці О.Павловського, в альманасі «Русалка Дністрова», у словнику П. Білецького-Носенка, у творах П. Куліша, у Шевченковому «Кобзарі». Наведені факти приводять до висновку: в старій українській літературній мові паралельно вживалися варіанти оть і одь, у новій українській літературній мові – од. . Питання про оглушення дзвінких сьогодні доволі непросте з огляду на те, як воно відбивалось у пам'ятках, та на позицію Ф.Шумлянського, який, спираючись на те, що розвиток консонантизму української мови йде в напрямку до дзвінкості, обстоював написання варіанта роз-, С. Іваницький же обстоював форму рос-, спираючись на словник Б. Грінченка, і наголошував, що такий правопис відповідає вимові [4, с. 5]. Помилки у вимові дзвінких сьогодні зу- мовлені у переважній більшості випадків не написанням, а впливом діалектного та російського мовлення.

Буквосполучення дж, дз можуть позначати один звук і вимовляються як африкати [д͡з], [д͡ж]. Роздільна вимова цих звуків є порушенням орфоепічних норм.

Вимову злитого передньоязикового приголосного африката [д͡ж] у слові «джерело» продемонстрували 90 % опитаних американців, 70 % канадійців, 70 % європейців, 90 % придністровців (однак вони в цьому слові допускали й інші помилки – вимовляли чітко ненаголошені [е]), а вимову злитого передньоязикового приголосного африката [д͡з] в слові «дзвінок» *[д͡з v'і н о́ к]* – 80 % американських,

50 % канадійських, 83 % європейських, 15 % придністровських ренспондентів. Решта порушує орфоепічні засади та вимовляє *[же^{и}ре^{и}л о́], [д ж е^{и}ре^{и}л о́] та [з^{ı} v’ін о́к], [дзv’ін о́к]*. Рівень володіння вимовою [дж͡] у зарубіжжі становить 57 %, в Україні та зарубіжжі – 63 %, і ця норма розцінюється як сильна; рівень володіння вимовою [дз͡] не падає нижче 80 % як у зарубіжжі, так і в Україні та зарубіжжі (УЗ), тому ця норма презентує свою сталість.

Пам'ятки української мови африкат [д͡з] засвідчують порівняно пізно. На думку В.Німчука, [д͡з] на місці початкового [з] фіксується з XVII століття: *дзвонити, дзвонокь*. Африкат [д͡з] представлено в «Лексиконі» П.Беринди (1627): *дзвонокъ* [9, с. 9]. На думку П.Житецького, [дж͡] з'являється в українській писемності не раніше кінця XVI – початку XVII століття: *Гуджулъ (Акт. кн. Полт. гор. ур., 1, 24)* [2, с. 239-240]. З XVI століття дж зустрічається у пам'ятках української мови часто: *раджу* («Лексис» Зизанія, 1596, 76), *попуджую* («Лексикон» П.Беринди, 1627, 47), *єжджу* (Грам., 1643, 38) [5, с. 298].

Таблиця 1

Зарубіжжя. Вимова африкат та дзвінких приголосних звуків у префіксах

Слова	**Правильна вимова**	**Девіації**
Обпалений	[о б па́ л е^{и} н и ĭ] Зарубіжжя 60 % ПМР 80 % Європа 60 % Америка 60 % Канада 40 %	[оп: а́ л е^{и} н и ĭ] 40 % 20 % 40 % 40 % 60 %
Відхилити	[v’і д х и^{е} л й́ т и] Зарубіжжя 45 % ПМР 74 % Європа 27 % Америка 60 % Канада 20 %	[v’і т х и^{е} л й́ т и] 55 % 26 % 73 % 40 % 80%
Міжпланетний	[м’і ж п л а н е́ т н и ĭ] Зарубіжжя 41 % ПМР 88 % Європа 17 % Америка 50 % Канада 10 %	[м’і ш п л а н е́ т н и ĭ] 59 % 12 % 83 % 50 % 90 %
Розписати	[р˚о с п е^{и} с а́ ти], [р˚о з п е^{и} с а́ т и Зарубіжжя 54 % [рос], 46 % [роз] ПМР [рос] 16 % [роз] 84 % Європа [рос] 80 %, [роз] 20 % Америка [рос] 60 %, [роз] 40 % Канада [рос] 60 %, [роз] 40 %	0 % 0 % 0 % 0 % 0 %

Безпека	[б е^{и} с п е́ к а], [б е^{и} з п е́ к а] Зарубіжжя [бе ^{и} с] 70 %, [бе ^{и} з] 30 % ПМР [бе ^{и} с] 65 %, [бе ^{и} з] 35 % Європа [бе ^{и} с] 83 %, [бе ^{и} з] 17 % Америка [бе ^{и} с] 60 %, [бе ^{и} з] 40% Канада [бе ^{и} с] 70 %, [бе ^{и} з] 30 %	 0 % 0 % 0 % 0 % 0%
Зцідити	[с'ц'і д и́ т и]	[с ц'і д и́ т и], [з'ц'і д и́ т и]
	Зарубіжжя 35 %	65 %
	ПМР 15 %	85 %
	Європа 43 %	57 %
	Америка 30 %	70 %
	Канада 50 %	50 %
Зсунути	[с :у́ н ̯у т и]	[з с у́ н ̯у т и]
	Зарубіжжя 78	22 %
	ПМР 55 %	45 %
	Європа 73 %	27 %
	Америка 80 %	20 %
	Канада 50 %	50 %
З кавою	[с ͡к а́ w ̯о й у]	[з ͡к а́ w ̯о й у]
	Зарубіжжя 59	41 %
	ПМР 48 %	52 %
	Європа 57 %	43 %
	Америка 80 %	20 %
	Канада 50 %	50 %
Джерело	[д͡ж е^{и} р е^{и}л о́]	[д͡ж е р е л о́], [д ж е р е л о́]
	Зарубіжжя 80	
	ПМР 90 %	20 %
	Європа 70 %	10 %
	Америка 90 %	30 %
	Канада 70 %	10 %
		30 %
Дзвінок	[д͡з'v’і н о́ к]	[д з v’і н о́ к], [зv’і н о́ к]
	Зарубіжжя 57 %	43%
	ПМР 15 %	85 %
	Європа 83 %	17 %
	Америка 80 %	20 %
	Канада 50 %	50 %

Отже, помилки у вимові дзвінких приголосних сьогодні зумовлені відсутністю теоретичних знань, впливом діалектного мовлення та російської мови,

оскільки ці орфоепічні норми (більшість) фіксуються письмом, теоретично обґрунтовані вже в граматиках початку ХХ ст. і добре простежуються в писемних пам'ятках.

Таким чином, усі інформанти зарубіжжя дотримуються норм вимови префіксів роз-, без-, 60 % відтворюють асиміляцію за дзвінкістю у префіксі об-, 78 % відтворюють асиміляцію за глухістю у префіксі з- у слові *зсунути,* 59 % – у прийменнику з у сполученні *з кавою*. Слабкими у мовленні респондентів вважаються норми вимови префіксів об-, між-, а найбільші труднощі виникають при вимові дзвінкого з- у слові *зцідити* – 35 % володіння нормою (ПМР 15 %, Європа 43 %, Америка 30 %, Канада 50 %). Однак норма вимови префіксів [роз-], [без-], [з-] (показник 72 %), норма вимови [дз͡] (80 %), норма вимови [дж͡] (57 %) для зарубіжжя, як і для УЗ є сильною (Табл.2), а норма вимови префіксів [об-], [від-], [між] для УЗ (показник 54 %) є сильною, для зарубіжжя (49 %) – нестійкою.

Таблиця 2

Зарубіжжя. Показник вимови африкат та дзвінких приголосних звуків у префіксах

Вимова приголосних звуків	**УЗ**	**У**	**З**	**ПМР**	**Європа**	**Америка**	**Канада**
Вимова [роз-], [без], [з-]	70%	67%	72%	66 %	73 %	78 %	70 %
Вимова [об-], [від-], [між-]	54%	58%	49%	81 %	35 %	57 %	23 %
Вимова [дз͡]	82%	84%	80%	90%	70 %	90 %	70 %
Вимова [дж͡]	63%	68%	57%	15 %	83 %	80 %	50 %

Проаналізований фактичний матеріал свідчить, що орфоепічні норми мають свою історію, своє коріння, сучасний матеріал ілюструє рівень володіння нормами вимови і ще раз доводить, що ті норми вимови, які послідовно відбиваються у пам'ятках, є сильними та їх дотримуються інформанти.

Перспективу подальших досліджень убачаємо у вивченні девіацій у мовленні молоді української діаспори при вимові голосних, звукосполук та приголосних, що не ввійшли в репрезентоване дослідження.

Література

1. *Волох О. Т.* Фонетичні особливості української літературної мови початку XVIII століття. *Учені записки Харківського університету*. Харків, 1960. Т.111: Тр. філол. фак-ту. Т. 9. С. 169 –179.
2. *Житецкий П.* Очеркъ звуковой исторіи малорусскаго нарѣчія. Киевъ : Тип. ун- та, 1876. 476 с.
3. *Жовтобрюх М. А., Русанівський В.М., Скляренко В.Г.* Історія української мови. Фонетика. Київ: Наук. думка, 1979. 367 с.

4. *Іваницький С., Шумлянський Ф.* Російсько-український словник в 2 Т. Вінниця: Вид-во Від. Нар. Освіти, 1918. Т. І, А–О. 266 с.; Вінниця : Вид-во Від. Нар. Освіти,1918. Т. ІІ, П–О. 250 с.

5. Історична граматика української мови / Жовтобрюх М. А., Волох О. Т., Самійленко С. П., Слинько І. І. Київ : Наук. думка, 1980. 367 с.

6. *Микитин-Дружинець М. Л.* Кодифікована вимова приголосних у граматиках XIX ст. *Записки з українського мовознав ства.* Одеса : Астропринт, 2006. Вип. 16. С. 62–71.

7. *Микитин М. Л.* Кодифікована вимова на сторінках «Грамматики руського языка» Я. Головацького. *Записки з загальної лінгвістики.* Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2005. Вип. 6. С. 156–163.

8. *Мойсієнко В. М.* Фонетична система українських поліських говорів XVI–XVII ст. : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. 448 с.

9. *Німчук В. В.* Історія дзвінких африкат і засобів їх позначення в українській мові. *Мовознавство.* 1992. № 2. С. 7–14.

М. Л. Дружинец,
Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова,
кафедра украинского языка

УСТНАЯ РЕЧЬ УКРАИНСКОЙ ДИАСПОРЫ: ПРОИЗНОШЕНИЕ АФФРИКАТ И ПРИСТАВОК ПЕРЕД ГЛУХИМИ (КРОМЕ ШИПЯЩИХ)

Статья посвящена устной речи молодежи украинской диаспоры (Америка, Канада, Италия, Чехия, Польша, Германия, Молдова, Приднестровская Молдавская Республика) на синхронном уровне, в частности орфоэпическим особенностям украинского языка. На основании соцопроса доказано нормативность, историческую органичность; указано орфоэпические проблемы и девиации; определено процентный уровень владения орфоэпией согласных, в частности произношением аффрикат, звонких в составе префиксов в широкой локальной и социальной представленности зарубежья.

Ключевые слова: украинская диаспора, социологические опросы, нормативность, отклонения, историческая органичность, произношение аффрикат, произношение звонких в приставках.

M. L. Druzhynets,
Odessa I. I. Mechnikov National University,
Department of the Ukrainian Language

ORAL SPEECH OF THE UKRAINIAN DIASPORA: PRONUNCIATION OF AFFRICATES AND PREFIXES BEFORE INVOICED CONSONANTS (EXCEPT OBSTRUENT)

The article is devoted to the oral speech of the youth of the Ukrainian diaspora (America, Canada, Italy, the Czech Republic, Poland, Germany, Moldova, the Transnistrian Moldavian Republic) at the synchronous level, in particular the pronunciation features of the Ukrainian language. On the basis of the sociological survey

historical organicity and normative orientation are proved; pronunciation problems and orthoepic deviations are indicated; the percentage of orthoepy knowledge of consonants, in particular the pronunciation of affricates, sonorants as part of prefixes are determined in a wide local and social representation of foreign countries.

Key words: Ukrainian diaspora, sociological survey, normative orientation, deviation, historical organicity, pronunciation of affricates, pronunciation of phonemes in prefixes.